

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Національного аерокосмічного
університету
«Харківський авіаційний інститут»

Олексій ЛИТВИНОВ
«» 2026 р.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗАМІСТЬ НМТ

для здобуття освітнього ступеня бакалавр
на базі повної загальної середньої освіти та НРК5

Харків
2026

Критерії оцінювання знань

Співбесіда з української мови містить **чотири** довільні питання із загального переліку питань, які наведено в Програмі зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, здобутих на основі повної загальної середньої освіти (частина «Українська мова»), затвердженої наказом МОН України № 696 від 26.06.2018 (див. додаток).

Відповідь вступника на кожне питання оцінюють за **12-бальною шкалою** за такими критеріями:

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень вступників
1	Вступник може розрізнити об'єкт вивчення й відтворити деякі його елементи; мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, будує лише окремі, не пов'язані між собою речення; лексика висловлювання дуже бідна
2	Вступник фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє здатність елементарно викласти думку; може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними; будує лише окремі фрагменти висловлювання; лексика й граматична будова мовлення бідна й одноманітна
3	Вступник відтворює менш як половину навчального матеріалу; може дати відповідь із кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі положення завдання; не має сформованих практичних умінь та навичок; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені
4	Вступник має недостатній рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника, повторити за зразком певну операцію, дію; описує явища, процеси без пояснення причин, слабо орієнтується в поняттях; висловлювання характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий
5	Вступник знає більш як половину навчального матеріалу; розуміє основний навчальний матеріал; здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, відтворити його з помилками та неточностями; формулює поняття, наводить приклади; підтверджує висловлене судження прикладами; питання значною мірою розкриті, але трапляються недоліки за низкою показників: поверхово розкрито питання, бракує єдності стилю тощо

6	Вступник виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища й робити певні висновки; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання на практиці; відповідь правильна, але недостатньо осмислена; виклад загалом зв'язний, питання загалом розкрито, але помітний репродуктивний характер, бракує самостійності суджень, їхньої аргументованості, добір слів не завжди вдалий тощо
7	Вступник правильно й логічно відтворює навчальний матеріал; самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст; розуміє основоположні теорії і факти, установлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок; вдало добирає лексичні засоби, але у відповіді є недоліки, наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу, основна думка не аргументується, правила не завжди підтверджуються прикладами тощо
8	Вступник вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, установлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між мовними явищами, фактами, робити висновки, вдало добирає лексичні засоби; відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями
9	Вступник вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію, оцінюючи дії, процеси, явища; чітко тлумачить поняття; вдало добирає лексичні засоби; відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень
10	Вступник володіє глибокими й міцними знаннями, робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові мовні факти, явища, ідеї, наводить доречні приклади; мовлення відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності та виразності
11	Вступник володіє узагальненими знаннями з української мови, аргументовано використовує їх; уміє застосувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; відповідь загалом відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю
12	Вступник має системні, дієві знання, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки; вирішує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу явищ; уміє застосовувати знання творчо; відповідь повна, глибока, аргументована; мовлення відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю

Загальну оцінку за співбесіду з української мови розраховують як **середнє арифметичне** всіх оцінок за кожне поставлене питання та з округленням до десятої за математичною ознакою.

Отримані бали за співбесіду переводяться до 200-бальної шкали за такою схемою:

Загальний бал за відповіді на співбесіді	Бал за шкалою 100–200	Загальний бал за відповіді на співбесіді	Бал за шкалою 100–200	Загальний бал за відповіді на співбесіді	Бал за шкалою 100–200
1	не склав	4,7	127	8,4	164
1,1	не склав	4,8	128	8,5	165
1,2	не склав	4,9	129	8,6	166
1,3	не склав	5	130	8,7	167
1,4	не склав	5,1	131	8,8	168
1,5	не склав	5,2	132	8,9	169
1,6	не склав	5,3	133	9	170
1,7	не склав	5,4	134	9,1	171
1,8	не склав	5,5	135	9,2	172
1,9	не склав	5,6	136	9,3	173
2	100	5,7	137	9,4	174
2,1	101	5,8	138	9,5	175
2,2	102	5,9	139	9,6	176
2,3	103	6	140	9,7	177
2,4	104	6,1	141	9,8	178
2,5	105	6,2	142	9,9	179
2,6	106	6,3	143	10	180
2,7	107	6,4	144	10,1	181
2,8	108	6,5	145	10,2	182
2,9	109	6,6	146	10,3	183
3	110	6,7	147	10,4	184
3,1	111	6,8	148	10,5	185
3,2	112	6,9	149	10,6	186
3,3	113	7	150	10,7	187

3,4	114	7,1	151	10,8	188
3,5	115	7,2	152	10,9	189
3,6	116	7,3	153	11	190
3,7	117	7,4	154	11,1	191
3,8	118	7,5	155	11,2	192
3,9	119	7,6	156	11,3	193
4	120	7,7	157	11,4	194
4,1	121	7,8	158	11,5	195
4,2	122	7,9	159	11,6	196
4,3	123	8	160	11,7	197
4,4	124	8,1	161	11,8	198
4,5	125	8,2	162	11,9	199
4,6	126	8,3	163	12	200

Поріг «склав / не склав» встановлено на рівні сліпого вгадування.

Вступника, який отримав менше ніж 100 балів за шкалою 100–200 (не подолав поріг «склав / не склав»), до участі в конкурсі не допускають.

Голова предметної комісії
з української мови та літератури

Марина ШЛЕНЬОВА

ПЕРЕЛІК
питань для індивідуальної усної співбесіди
з української мови

1. Фонетика. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв.
2. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів.
3. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення).
4. Правила вживання апострофа.
5. Правопис великої літери.
6. Правопис префіксів.
7. Правопис **н** та **nn** у прикметниках і дісприкметниках.
8. Правопис не з різними частинами мови
9. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова.
10. Пряме та переносне значення слова.
11. Омоніми. Синоніми.
12. Антоніми. Пароніми.
13. Професійна, діалектна, розмовна лексика.
14. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми).
15. Нейтральна й емоційно забарвлена лексика.
16. Поняття про фразеологізми.
17. Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.
18. Значущі частини слова. Поняття про префікс, корінь, суфікс, закінчення.
19. Морфологія. Самостійні та службові частини мови.
20. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
21. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти.
22. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній.
23. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові.
24. Кличний відмінок іменників.
25. Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
26. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні).
27. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення.
28. Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
29. Типи відмінювання кількісних числівників.
30. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.
31. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками.
32. Уживання числівників для позначення часу й дат.
33. Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників.
34. Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
35. Вид дієслова (доконаний і недоконаний).
36. Форми дієслова: відмінювані (дісприкметник) і незмінні (інфінітив, дісприслівник, форми на **-но**, **-то**). Безособове дієслово.
37. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів.
38. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни.
39. Дісприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
40. Активні та пасивні дісприкметники. Творення активних і пасивних дісприкметників теперішнього й минулого часу.
41. Дісприкметниковий зворот. Безособові форми на **-но**, **-то**.

42. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
43. Дієприслівниковий зворот.
44. Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
45. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий.
46. Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.
47. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиначні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).
48. Частка як службова частина мови. Правопис часток.
49. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.
50. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.
51. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.
52. Речення як основна синтаксична одиниця.
53. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні.
54. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю: другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).
55. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення.
56. Означення. Прикладка як різновид означення.
57. Додаток.
58. Обставина.
59. Порівняльний зворот.
60. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).
61. Речення з однорідними членами.
62. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами.
63. Речення зі звертанням.
64. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення.
65. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені.
66. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення.
67. Розділові знаки в ускладненому реченні.
68. Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові.
69. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.
70. Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні.
71. Розділові знаки в складносурядному реченні.
72. Складнопідрядне речення: його будова. Головна й підрядна частини.
73. Підрядні сполучники й сполучні слова, як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні.
74. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові).
75. Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.
76. Безсполучникове складне речення.
77. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

78. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.
79. Пряма й непряма мова.
80. Заміна прямої мови непрямою.
81. Цитата як різновид прямої мови.
82. Діалог.
83. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.
84. Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції.
85. Види мовленнєвої діяльності. Адресант і адресат мовлення.
86. Монологічне й діалогічне мовлення.
87. Усне й писемне мовлення.
88. Тема й основна думка висловлення. Вимоги, до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки, тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність.
89. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми.
90. Способи зв'язку речень у тексті.

Вступник повинен уміти:

Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія:

- розташовувати слова за алфавітом;
- наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм;
- визначати звукове значення букв у словах;
- розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування *у-в, і-й*;
- розпізнавати вивчені орфограми;
- правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила.

Лексикологія. Фразеологія:

- пояснювати лексичні значення слів;
- добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні;
- уживати слова в переносному значенні;
- знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми);
- пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні.

Будова слова. Словотвір:

- визначати значущі частини й закінчення слова;
- розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні.

Морфологія.

Іменник:

- розпізнавати іменники;
- визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні;
- правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових;
- використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями.

Прикметник:

- розпізнавати й відмінювати прикметники;
- визначати розряди прикметників за значенням;
- утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників;
- відрізняти правильні форми прикметників від помилкових.

Числівник:

- розпізнавати й відмінювати числівники;
- відрізняти правильні форми числівників від помилкових;
- правильно використовувати їх у мовленні;
- визначати сполучуваність числівників з іменниками;
- правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат.

Займенник:

- розпізнавати й відмінювати займенники;
- відрізняти правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні;
- правильно писати неозначені й заперечні займенники.

Дієслово:

- розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособове дієслово;
- визначати види, часи й способи дієслів;
- відрізняти правильні форми дієслів від помилкових;
- правильно писати особові закінчення дієслів;
- розпізнавати дієприкметники (зокрема-відрізняти їх від дієприслівників), визначати їхні морфологічні ознаки й синтаксичну роль;
- відрізняти правильні форми дієприкметників від помилкових;
- добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на *-но*, *-то* в мовленні;
- розпізнавати дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль;
- відрізняти правильні форми дієприслівників від помилкових;
- правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами.

Прислівник:

- розпізнавати прислівники, визначати їхню синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників;
- відрізняти правильні форми ступенів порівняння прислівників від помилкових;
- правильно писати прислівники й сполучення прислівникового типу;
- добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні.

Службові частини мови:

- розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки;
- правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні;
- розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою;
- відрізняти сполучники від інших співзвучних частин мови;
- правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні;
- розпізнавати частки;
- правильно писати частки.

Вигук:

- розпізнавати вигуки й правильно їх писати.

Синтаксис.**Словосполучення:**

- розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Речення:

- розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).

Просте двоскладне речення:

- визначати структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком;
- правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення;
- правильно вживати тире між підметом і присудком.

Другорядні члени речення у двоскладному та односкладному реченні:

- розпізнавати види другорядних членів;
- правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні.

Односкладні речення:

- розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів;
- правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні.

Просте ускладнене речення:

- розпізнавати просте речення з однорідними членами; звертаннями; вставними словами, словосполученнями й реченнями; відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними;
- правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні;
- правильно розставляти розділові знаки в них.

Складне речення:

- розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями;
- добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті.

Складносурядне речення:

- розпізнавати складносурядні речення;
- комунікативно доцільно використовувати їхні виражальні можливості в мовленні;
- правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопірядне речення:

- розпізнавати складнопірядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопірядних речень з кількома пірядними;
- визначати основні види пірядних частин, типи складнопірядних речень за характером зв'язку між частинами;
- правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопірядних речень різних типів у процесі спілкування;
- правильно розставляти розділові знаки в складнопірядному реченні.

Безсполучникове складне речення:

- розпізнавати безсполучникові складні речення;
- правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні;
- правильно розставляти розділові знаки в них.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку:

- розпізнавати складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку;
- правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні;
- правильно розставляти розділові знаки в них.

Способи відтворення чужого мовлення:

- замінювати пряму мову непрямою;
- правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати;

– правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

Стилістика:

– розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них;

– користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування.

Розвиток мовлення:

– уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне;

– критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів;

– будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, вибраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети;

– формулювати, добирати доречні аргументи й приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини;

– правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти;

– знаходити й виправляти помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, спираючись на засвоєні знання.